

Bruselj, 24. junij 2021
(OR. en)

10141/21

ECOFIN 633
SOC 415
BUDGET 13
STATIS 28

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	8743/21
Zadeva:	Sklepi Sveta o izzivih fiskalne vzdržnosti zaradi staranja prebivalstva

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o izzivih fiskalne vzdržnosti zaradi staranja prebivalstva, ki jih je Svet sprejel na 3803. seji 18. junija 2021.

SKLEPI SVETA O IZZIVIH FISKALNE VZDRŽNOSTI ZARADI STARANJA PREBIVALSTVA

Svet (ECOFIN):

1. POUDARJA, da staranje prebivalstva predstavlja velik izziv za dolgoročno vzdržnost javnih financ, ki se je še poslabšala zaradi precejšnjega dviga ravni javnega dolga zaradi krize, ki jo je povzročila pandemija COVID-19. Po pričakovanjih naj bi bil dolg še nekaj časa na visoki ravni, saj so trenutne razmere še vedno zelo negotove. POUDARJA, da je še posebno pomembno zagotoviti, da fiskalne politike upoštevajo tveganja za fiskalno vzdržnost in stanje okrevanja. SE STRINJA, da je treba do takrat, ko se bo zdravstvena kriza končala, okrevanje pa bo na dobri poti, zaščititi gospodarstvo z uvedbo fiskalne podpore na ustrezni ravni. Podpora gospodarski dejavnosti in blaženje dolgoročnih negativnih učinkov s pravočasnimi, začasnimi in ciljno usmerjenimi ukrepi sta ključna za dolgoročnejšo fiskalno vzdržnost, treba pa bi se bilo tudi izogniti prehitri ukinitvi fiskalne podpore. POTRJUJE pomen ambicioznih reform in produktivnih naložb, da bi podprli potencialno rast, ter celovitega izkoriščanja priložnosti, ki jih ponujajo mehanizem za okrevanje in odpornost ter druge komponente instrumenta Next Generation.
2. POTRJUJE Poročilo o staranju prebivalstva za leto 2021: gospodarske in proračunske projekcije za države članice EU (2019–2070), ki ga je na podlagi skupno dogovorjenih metodologij in predpostavk pripravil Odbor za ekonomsko politiko (Delovna skupina za problematiko staranja prebivalstva) skupaj s službami Komisije (GD ECFIN). Projekcije iz Poročila o staranju prebivalstva za leto 2021 v skladu s predhodnimi izdajami zajemajo javne odhodke, povezane s staranjem prebivalstva (pokojnine, zdravstveno varstvo, dolgotrajna oskrba in izobraževanje).

3. IZPOSTAVLJA glavne ugotovitve iz Poročila o staranju prebivalstva za leto 2021:

- koeficient starostne odvisnosti starejših v EU naj bi se dolgoročno močno povečal; medtem ko trenutno na vsako osebo, starejšo od 65 let, pridejo tri delovno sposobne osebe, se bo to do leta 2070 zmanjšalo na manj kot dve. Zaradi daljšanja pričakovane življenjske dobe bo prebivalstvo vedno starejše, medtem ko bodo stopnje rodnosti precej pod stopnjo naravne reprodukcije in predvideni neto migracijski tokovi ne bodo zadostovali za izravnavo trenda zmanjševanja in staranja prebivalstva;
- glede na pričakovano zmanjševanje delovno sposobnega prebivalstva bo produktivnost dela dolgoročno postala edino gonilo potencialne rasti BDP. Povprečna letna stopnja rasti BDP v EU v obdobju od 2016 do 2070 naj bi po osnovnem scenariju predvidoma ostala razmeroma stabilna in znašala 1,3 %, ob predpostavki, da se bo rast skupne produktivnosti znatno povečala. Po scenariju nižje rasti skupne produktivnosti bi bila povprečna letna stopnja rasti BDP v EU predvidoma 1,1 %. Obenem med posameznimi državami članicami obstajajo velike razlike glede potenciala rasti;
- skupni javni odhodki, povezani s staranjem prebivalstva, naj bi se v EU med letoma 2019 in 2070 predvidoma povečali za 1,9 odstotne točke BDP in leta 2070 dosegli 25,9 % BDP, vendar bodo med državami velike razlike. Po scenariju nižje rasti (scenarij nižje rasti skupne faktorske produktivnosti) bi se ti odhodki med letoma 2019 in 2070 povečali za 2,4 odstotne točke BDP in leta 2070 dosegli 26,4 % BDP. Po scenariju, ki upošteva nedemografske povzročitelje stroškov in druge dejavnike pri porabi za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo, bi povečanje znašalo do 4,9 odstotne točke BDP. V območju eura naj bi se skupni javni odhodki, povezani s staranjem prebivalstva, po osnovnem scenariju povečali za 1,7 odstotne točke BDP, po scenariju nižje rasti skupne faktorske produktivnosti za 2,2 odstotne točke BDP, po scenariju z večjo (nedemografsko) porabo za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo pa do 4,4 odstotne točke BDP;

- javni odhodki za pokojnine naj bi se v obdobju do leta 2045 predvidoma povečali za 1,1 odstotne točke BDP in se nato do leta 2070 zmanjšali za eno odstotno točko, blizu izhodiščni ravni (11,7 % BDP za EU). Vendar pa bi bili predvideni odhodki za pokojnine višji v primeru neugodnih demografskih ali makroekonomskih predpostavk. Tako bi se na primer po predpostavki nižje produktivnosti (scenarij nižje rasti skupne faktorske produktivnosti) do leta 2045 predvidoma povečali za približno 1,3 odstotne točke BDP, v letu 2070 pa naj bi dosegli 12,2 % BDP. Tudi med posameznimi državami članicami obstajajo velike razlike, odvisno od stopnje in tempa staranja prebivalstva, obetov za rast BDP, posebnosti nacionalnih pokojninskih sistemov in še posebno napredka pri izvajanju strukturnih reform;
- javnofinančni odhodki za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo v EU naj bi se po osnovnem scenariju predvidoma povečali za 2 odstotni točki BDP, in sicer na 10,3 % BDP v letu 2070, predvsem zaradi demografskih sprememb. Če upoštevamo morebitne prihodnje spremembe nedemografskih povzročiteljev stroškov pri porabi za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo, bi bila lahko poraba za tovrstno varstvo in oskrbo predvidoma precej višja in bi znašala 4,9 odstotne točke BDP;
- glede na izjemno negotovost v zvezi z rastjo BDP po krizi zaradi COVID-19 sta bila pripravljena dva dodatna scenarija projekcij: prvi predvideva počasno okrevanje v prvih letih obdobja projekcij, drugi pa podaljšano obdobje nižje rasti BDP, če bi kriza imela strukturni učinek, zlasti na delovno silo.

4. PONOVRNO POUDARJA, da bodo morale države članice pri spopadanju z izzivi, ki so bili izpostavljeni v projekcijah odhodkov, povezanih s staranjem prebivalstva, sprejeti nadaljnje ukrepe politike za reševanje vprašanj, specifičnih za posamezne države. POZIVA države članice, naj se lotijo odpravljanja gospodarskih in proračunskih posledic staranja prebivalstva z dviganjem stopenj zaposlenosti in produktivnosti, tudi z obravnavanjem razlik med spoloma na trgu, ter reformo pokojninskih sistemov in sistemov zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe. POZIVA države članice, naj izvajajo priporočila v okviru evropskega semestra, povezana z vzdržnostjo javnih financ, tudi v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost.

5. POZDRAVLJA dejstvo, da so imele pokojninske reforme v zadnjem desetletju v večini držav pozitiven učinek, saj so umirile dinamiko javnofinančnih odhodkov in prispevale k dvigu povprečne upokojitvene starosti. POUDARJA pomen celovitega pogleda na finančno vzdržnost in ustreznost pokojninskih sistemov. Glede tega bo prihodnje Poročilo o ustreznosti pokojnin za leto 2021 dopolnilo Poročilo o staranju prebivalstva za leto 2021. UGOTAVLJA, da obseg reform v več državah še vedno ne zadostuje za omejitev že tako velikega povečanja javnih odhodkov za pokojnine, in je zaskrbljen, ker je v nekaterih primerih prišlo do izničenja dosežkov prejšnjih reform. UGOTAVLJA, da se lahko tveganje za izničenje dosežkov precej ublaži, če se oblikujejo v prihodnost usmerjene reforme, ki bodo narekovalle nacionalno odgovornost. POUDARJA, da morajo države članice – sicer v različnem obsegu – sprejeti dodatne ukrepe za dvig dejanske upokojitvene starosti, med drugim tudi s preprečevanjem predčasnega odhoda s trga dela in spodbujanjem aktivnega staranja, z večjim spodbujanjem zaposlenih, da ostanejo na trgu dela, in s krepitvijo elementov vzdržnosti v pokojninskem sistemu, na primer s povezovanjem upokojitvene starosti ali pokojninskih prejemkov s pričakovano življenjsko dobo. Ukrepom, ki bi izničili dosežke že sprejetih reform za povečanje vzdržnosti, se je treba izogniti.
6. PONOVRNO POTRJUJE, da je zlasti pomembno doseganje dvojnega cilja, tj. zagotavljanja fiskalne vzdržnosti in dostopa do kakovostnih storitev zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe za vse, z izboljšanjem učinkovitosti in uspešnosti zdravstvenih sistemov in sistemov dolgotrajne oskrbe. S tega vidika imajo naložbe v preventivno in primarno zdravstveno varstvo ključno vlogo pri krepitvi odpornosti zdravstvenih sistemov. POUDARJA, da je kriza zaradi COVID-19 prav tako izpostavila pomembnost reform in naložb v zdravstveno varstvo, tudi z vidika povečanja zmogljivosti za odzivanje na krize in pripravljenosti nanje.
7. POZIVA Komisijo, naj v svojih analizah in pri fiskalnem nadzoru upošteva te ugotovitve, povezane z izzivi zaradi staranja prebivalstva, pa tudi učinke teh ugotovitev za vsa zadevna področja usklajevanja gospodarskih politik v EU.
8. POZIVA Komisijo, naj do začetka leta 2022 izvede redno poglobljeno oceno vzdržnosti javnih financ in pri tem uporabi ta sklop izčrpnih in primerljivih posodobljenih projekcij. Odbor za ekonomsko politiko bi moral na podlagi ocene poročati Svetu.

9. POUDARJA pomen pregledne in aktivne izmenjave informacij med Eurostatom in nacionalnimi statističnimi uradi v vseh fazah priprave demografskih napovedi. POZIVA Eurostat, naj prednostno obravnava demografske napovedi in za to zagotovi zadostna sredstva ter dodatno izboljša poročanje Odboru za ekonomsko politiko z namenom zagotovitve kakovosti in zanesljivosti demografskih napovedi, ob celovitem spoštovanju neodvisnosti Eurostata in nacionalnih statističnih uradov. POZIVA Odbor za ekonomsko politiko in Komisijo, naj najpozneje do poletja 2024 na podlagi novih demografskih napovedi, ki jih bo pripravil Eurostat najpozneje do marca 2023, posodobita svojo analizo gospodarskih in proračunskih učinkov staranja prebivalstva.
-